

Justitsministeriet

Dato: 24. november 2009

Dok.: CKV41122

Sagnr.: 2009-3061/1-0061

Udkast til tale til brug for mødet den 26. november 2009 i Folketingets Retsudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 30. november – 1. december 2009

Mandag og tirsdag i næste uge er der rådsmøde i Bruxelles om retlige og indre anliggender.

Der er på flere måder tale om et særligt rådsmøde.

Det er det sidste RIA-rådsmøde under svensk formandskab. Og det er det sidste RIA-rådsmøde, før Lissabontraktaten træder i kraft den 1. december 2009.

Samtidig er det – på andendagen af mødet – det første RIA-rådsmøde efter, at Lissabontraktaten er trådt i kraft.

Denne særlige situation præger i høj grad rådsmødet.

For med Lissabontraktaten sker der som bekendt store ændringer af den måde, som EU-medlemsstaterne samarbejder på, når det gælder retlige og indre anliggender.

Det skyldes, at man med traktaten flytter det mellemfolkelige samarbejde om politi og strafferet inden for søjle 3 til det overstatslige samarbejde inden for søjle 1.

Og det vil som bekendt i særlig grad få betydning for Danmark, da vi som følge af det retlige forbehold vil komme til at stå uden for stort set hele det fremtidige EU-samarbejde om retlige og indre anliggender.

[Rådsmødesagerne]

Udvalget har modtaget et samlenotat om de væsentligste sager på rådsmødet, og jeg kan oplyse, at alle sagerne forelægges til orientering.

En af de væsentligste sager er dagsordenens punkt 1 om det kommende arbejdsprogram om retlige og indre anliggender. Den sag vil jeg vende tilbage til om lidt.

Men først vil jeg gerne kort sige noget om de øvrige sager, der skal behandles af RIA-rådet i næste uge.

[SIS II]

Det drejer sig bl.a. om **punkt 2** om SIS II-projektet, der behandles på mødet i det blandede udvalg med Norge, Island, Schweiz og Liechtenstein, der finder sted på mandag i tilknytning til rådsmødet.

På mødet forventes Kommissionen at orientere om, hvordan det går med SIS II-projektet.

Som nærmere beskrevet i samlenotatet på side 22 og frem er der stadig visse problemer med projektet.

Men efter det oplyste forventer Kommissionen dog stadig, at det er muligt at gennemføre de planlagte test, så man kan sikre sig, at den tekniske udvikling af det nye Schengen-informationssystem skrider frem.

Fra **dansk side** prioriterer vi fortsat projektet højt og glæder os over, at der trods alt er fremdrift i SIS II-projektet.

[Terrorisme og metode til udveksling af information]

Herudover skal Rådet om mandagen – altså inden Lissabon-traktatens ikrafttræden – bl.a. behandle **punkt 3** om EU's indsats mod terrorisme og **punkt 4** om en ny strategi for, hvordan de retshåndhævende myndigheder i medlemsstaterne mest hensigtsmæssigt kan udveksle oplysninger som led i samarbejdet om bekæmpelse af kriminalitet.

[Retshjælpsaftale mellem EU og Japan]

Endvidere skal Rådet mandag drøfte udkastet til retshjælpsaftale mellem EU og Japan. Sagen er nævnt som **punkt 7** i samlenotatet på side 47 og frem.

[Europol]

Rådet vil på mandag også få forelagt en række forslag til såkaldte følge-foranstaltninger i tilknytning til den nye rådsafgørelse om Europol. Jeg kan i den forbindelse henviser til **punkt 15** i samlenotatet.

Sagen om Europol-rådsafgørelsen behandles jo aktuelt her i Retsudvalg i forbindelse med lovforslag nr. L 27, der blev anden-behandlet tidligere i dag.

Jeg vil undlade at gå nærmere ind i detaljerne i følge-foranstaltningerne, men blot sige, at der i vidt omfang er tale om videreførelse af den ordning, der i dag gælder efter Europol-konventionen.

[Er mandagens sager omfattet af retsforbeholdet?]

Alle de omtalte sager behandles om mandagen, og dermed inden Lissabon-traktaten træder i kraft.

Det betyder, at Danmark er fuldt og helt med i drøftelserne af disse sager.

Som der nærmere er redegjort for i samlenotatet under de enkelte sager, vil Danmark imidlertid ikke kunne være med i fremtidige initiativer om f.eks. terrorbekæmpelse og udveksling af information, når sådanne initiativer baseres på de nye regler om RIA-samarbejdet i EF-traktaten – eller *Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde*, som EF-traktaten fremover kommer til at hedde.

[Menneskehandel, misbrug af børn og overførsel af retsforfølgning]

Om tirsdagen – altså på dagen, hvor Lissabon-traktaten træder i kraft – skal Rådet drøfte en række emner, der angår det civilretlige og strafferetlige EU-samarbejde.

Det drejer sig bl.a. om **punkt 8, 10 og 11** om bekæmpelse af henholdsvis menneskehandel og seksuelt misbrug af børn og om fælles EU-regler vedrørende overførsel af retsforfølgningen i straffesager.

Drøftelserne vil tage udgangspunkt i de tre forslag til nye rammeafgørelser på området, som jeg tidligere har haft lejlighed til at nævne her i udvalget.

Alle tre forslag falder bort med Lissabon-traktatens ikrafttræden og vil i givet fald skulle genfremsættes på grundlag af de nye regler om retlige og indre anliggender.

Fra **dansk side** har vi varmt støttet de fremlagte forslag – når det gælder forslaget om overførsel af retsforfølgning har vi oven i købet været medforslagsstiller.

Vi støtter, at indsatsen mod menneskehandel og seksuelt misbrug af børn styrkes, og vi ser også et behov for at indføre fælles procedurer, der kan gøre det lettere at overføre retsforfølgningen i straffesager, så retshåndhævelsen i EU kan blive mere effektiv.

Vi hilser derfor nye initiativer på området velkommen. Samtidig er det som sagt sådan, at Danmark vil komme til at stå uden for på grund af det retlige forbehold.

[Strafferetlige modelbestemmelser]

Jeg vil også gerne nævne **punkt 12**, der angår modelbestemmelser inden for strafferetten.

Der er tale om et forsøg på at sammenfatte erfaringerne fra de sidste 10 år, hvor man i EU har udviklet nogle standard-formuleringer, når det gælder regler om forsøg, medvirken og ansvar for juridiske personer mv.

Tanken er, at disse ”modelbestemmelser” vil kunne udgøre et godt udgangspunkt for arbejdet i Rådet, når man i fremtiden foreslår nye EU-retsakter, hvor der skønnes behov for at medtage strafferetlige elementer – som vi f.eks. har set i forbindelse med direktivet om skibsforurening.

Fra **dansk side** synes vi, at idéen er rigtig god, og vi støtter derfor initiativet.

Samtidig er det også på dette område sådan, at Danmark på grund af det retlige forbehold ikke vil kunne være med i retsakter, der fremsættes på grundlag af de nye regler om det overstatslige RIA-samarbejde.

[E-justice og parallelaftaler]

Herudover vil Rådet om tirsdagen bl.a. også få forelagt en status for projektet om e-justice, der er omtalt i samlenotatets **punkt 6**.

Rådet vil også få forelagt sagerne under **punkt 13 og 14** om forslag til ændringer af to afgørelser på det civilretlige område.

Ændringerne tager sigte på at løse et problem af mere teknisk karakter i tilknytning til Danmarks to parallelaftaler om retternes kompetence og forkyndelser mv. i civile sager. Jeg kan i den forbindelse henvise til samlenotatet side 113 og frem.

[Stockholm-programmet]

Jeg vil herefter vende mig mod dagsordenens **punkt 1** om forslaget til nyt flerårigt arbejdsprogram vedrørende retlige og indre anliggender – det såkaldte ”Stockholm-program”.

Som beskrevet i samlenotatet udløber det nuværende arbejdsprogram – Haag-programmet – med udgangen af i år.

Det svenske formandskab har på den baggrund udarbejdet et forslag til et nyt arbejdsprogram for perioden 2010-2014 med titlen ”*Stockholm-programmet – Et åbent og sikkert Europa i borgernes tjeneste*”.

Stockholm-programmet bygger videre på de resultater, der er opnået med Tammerfors-programmet fra 1999 og Haag-programmet fra 2004, og understreger prioriteringen af, at man bør fortsætte udvikling af EU som et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed i borgernes tjeneste.

[De overordnede prioriteringer]

Arbejdsprogrammet er ganske vidtfavnende og dækker hele RIA-området – dvs. asyl og indvandringsspørgsmål, civilbeskyttelse, civilretligt samarbejde og samarbejde på det strafferetlige område samt politisamarbejdet.

Hvis jeg skal prøve at sammenfatte hovedlinjerne, kan jeg pege på følgende fire overordnede prioriteringer:

For det første skal det europæiske område med frihed, sikkerhed og retfærdighed være kendetegnet ved en høj beskyttelse af borgernes fundamentale rettigheder og respekt for borgernes personlige integritet og værdighed samt andre rettigheder, som fremgår af charteret om grundlæggende rettigheder.

For det andet bør man i årene fremover videreudvikle de opnåede resultater for så vidt angår gensidig anerkendelse og tillid mellem de retshåndhævende myndigheder. Den gensidige anerkendelse bør således forblive en central hjørnesteen i RIA-samarbejdet.

Herudover bør der for det tredje udvikles en intern sikkerhedsstrategi, der bl.a. skal tage sigte på øget beskyttelse af borgernes liv og sikkerhed og på en styrket bekæmpelse af organiseret kriminalitet på tværs af grænserne.

Endelig skal der som en fjerde hovedprioritet i højere grad sættes fokus på retlige og indre anliggender som led i EU's eksterne relationer.

[Danske prioriteter]

Fra dansk side har vi under forhandlingerne taget udgangspunkt i de prioriteter, som fremgår af Justitsministeriets bidrag fra april 2009, og som er oversendt til udvalget den 1. april 2009.

Og jeg synes bestemt, at der er blevet lyttet til os, og vi er generelt meget tilfredse med det forslag, som det svenske formandskab har udarbejdet.

Hvis jeg skal fremhæve steder, hvor de danske prioriteter er afspejlet, vil jeg navnlig pege på opprioriteringen af en effektiv gennemførelse af de vedtagne retsakter og den efterfølgende **evaluering** heraf.

Vi har i den forbindelse fremhævet, at der fortsat bør gøres brug af det system, der i dag kendes inden for søjle 3, hvor eksperter fra medlemsstaterne inddrages direkte i evalueringen af de øvrige medlemsstater. Dette er nu udtrykkeligt nævnt i teksten.

Derudover er det fra et dansk synspunkt positivt, at der generelt lægges stor vægt på gensidig tillid og anerkendelse, og at det i den forbindelse særligt fremhæves, at der bør arbejdes videre med gensidig anerkendelse af **rettighedsfrakendelser**.

Vi ser fra dansk side også positivt på den videreudvikling af reglerne om **bevissikring**, der lægges op til med henblik på at sikre et mere effektivt strafferetligt samarbejde i EU.

Vi har dog samtidig understreget, at der bør gives tid til at lade den nuværende bevissikringskendelse virke, før der introduceres nye retsakter på området. Dette ligger også i tråd med et bredt ønske blandt medlemsstaterne om, at nye tiltag bør bygge på erfaringerne fra anvendelsen af de eksisterende redskaber.

Herudover støtter vi fra dansk side, at der arbejdes videre med spørgsmålet om at skabe lettere adgang til at **anvende beviser** fra andre medlemsstater.

Danmark har endvidere støttet prioriteringen af **forebyggelse** af kriminalitet. Vi har i den forbindelse peget på, at EU's indsats på området bør tilrettelægges på en måde, der sikrer tilstrækkeligt rum til at kunne iværksætte særlige nationale initiativer, der tager hensyn til nationale forhold for så vidt angår udvikling i kriminalitetsmønstre mv.

Formandskabet har lanceret en idé om at oprette et europæisk **observatorium for forebyggelse af kriminalitet**.

Den idé er vi fra dansk side åbne over for, men man vil bl.a. skulle se nærmere på den organisatoriske model for et sådant observatorium, ligesom man nøje bør overveje, hvordan observatoriet kan finansieres.

Vi er også generelt positive over for den prioritering, der lægges op til, når det gælder indsatsen mod **organiseret kriminalitet**, der indebærer en styrket indsats mod menneskehandel, seksuel udnyttelse af børn, it-kriminalitet, økonomisk kriminalitet, narkotikakriminalitet og terrorisme.

Jeg vil i den forbindelse gerne fremhæve, at det bl.a. på dansk foranledning nu fremgår af teksten, at Kommissionen opfordres til at fremlægge et forslag om udveksling af passageroplysninger – såkaldte **PNR-oplysninger** – som led i bekæmpelsen af terrorisme og anden form for alvorlig kriminalitet.

Jeg vil også gerne nævne, at vi fra dansk side har peget på, at der fremover også bør lægges op til en styrket indsats over for **våbensmugling** mv., der udgør et stadigt stigende problem på tværs af grænserne.

I tilknytning hertil har vi bl.a. peget på muligheden for at fremme den gensidige anerkendelse af rettighedsfrakendelser f.eks. i forhold til adgangen til at opnå våbentilladelser.

Danmark har også støttet videreudviklingen af **e-justice**, men vi har samtidig peget på, at e-justice alene bør integreres i de retsområder, hvor det findes hensigtsmæssigt.

Fra dansk side glæder vi os også over, at der i forslaget til arbejdsprogram sættes stor fokus på **dataskyttelse**. Vi støtter i den forbindelse tanker om at skabe et mere sammenhængende og tværgående system til beskyttelse af personoplysninger baseret på grundlæggende principper om formål og proportionalitet samt saglighedsvurderinger.

Jeg vil også gerne nævne den øgede fokus på **uddannelse** af dommere og anklagere og andre aktører – et emne, der også har haft høj prioritet for Danmark.

Herudover er vi fra dansk side positive over for et øget fokus på arbejdet med retlige og indre anliggender i forhold til **EU's eksterne relationer**. Man må jo erkende, at EU ikke er alene i Verden, og at kriminaliteten i højere og højere grad sker på tværs af landegrænserne. Der er derfor brug for, at man inddrager RIA-temaerne i EU's samarbejde med tredjelande og internationale organisationer.

[Afsluttende bemærkninger]

Jeg vil i øvrigt ikke trætte udvalget med en slavisk gennemgang af hele Stockholm-programmet, idet jeg i stedet vil tillade mig at henvise til beskrivelsen i samlenotatet, side 6 og frem.

Jeg vil blot sige, at formandskabet har gjort et rigtig godt stykke arbejde og har lyttet til medlemsstaternes ønsker.

Forhandlingerne har vist, at medlemsstaterne grundlæggende er meget enige om de overordnede prioriteter for det kommende arbejde om retlige og indre anliggender.

Med arbejdsprogrammet får vi fastlagt en rigtig god ramme for, hvordan EU kan udvikle RIA-området i de kommende 5 år til gavn for borgerne.

Jeg vil gerne slutte af med at sige, at der ikke er helt så mange konkrete forslag i Stockholm-programmet, som man så i forbindelse med de tidligere arbejdsprogrammer.

Den nærmere udmøntning af programmet vil skulle ske i de kommende år på grundlag af en mere konkret handlingsplan, som forventes fastlagt under det kommende spanske formandskab i foråret 2010.

Regeringen vil naturligvis til den tid vende tilbage over for Folketinget, når der foreligger konkrete udspil på området.

Vi vil også til den tid redegøre nærmere for, hvordan det retlige forbehold spiller ind i forhold til specifikke forslag.

Når det er sagt, vil jeg dog gerne gentage, at nye forslag til retsakter inden for RIA-området stort set alle vil være omfattet af retsforbeholdet.

Tak.